

Upozornění:

Prezentace je určena posluchačům předmětu 2PR101 Právo na Vysoké škole ekonomické v Praze a slouží k jejich lepší orientaci v probíraných tématech na přednáškách. Materiál nenahrazuje účast na přednáškách ani povinnou literaturu.

Platí pro ZS 2024/2025

© Tomáš Votava (2024)

Právo

(2PR101 Právo)

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Vysoká škola ekonomická
ZS 2024/2025

Právo a právní systém.

(2PR101 Právo)

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Vysoká škola ekonomická
ZS 2024/2025

Právo objektivní a subjektivní

Objektivní právo (právo v objektivním smyslu)

= soubor obecně závazných pravidel chování stanovených nebo uznaných státem a státem vynutitelných

Subjektivní právo (právo v subjektivním smyslu)

= objektivním právem zaručená možnost chování subjektu (kterému obvykle odpovídá právní povinnost jiného právního subjektu)

Právo

4

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Právní norma

= obecně závazné pravidlo lidského chování, které je státem stanovené (příp. uznané) a státem vynutitelné

Základní znaky:

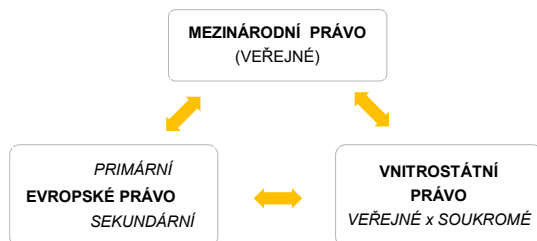
- 1) normativnost (preskriptivnost)
- 2) obecnost
- 3) formální určitost
- 4) závaznost
- 5) vynutitelnost

Právo

5

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Systém práva

Právo

6

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Právo soukromé a veřejné

Soukromé právo:

Občanské právo
Obchodní právo
Rodinné právo
Autorské právo
Pracovní právo (částečně)

Veřejné právo:

Ústavní právo
Trestní právo
Správní právo
Finanční právo

Právo

7

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prameny práva a typy právní kultury

Typy právní kultury

Typy právní kultury (velké právní systémy):

1. Kontinentálně evropský typ (kontinentální typ)
 2. Angloamerický typ (anglosaský typ)
- + další (Islámský typ, smíšené typy...)

Právo

9

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Pojem a druhy pramene práva

Prameny práva = formy, v nichž je právo (právní normy) obsaženo

1. Normativní právní akty
2. Normativní smlouvy
3. Soudní precedenty
4. Právní obyčej
5. Obecné právní zásady
6. Jurisprudence

Právo

10

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prameny práva v ČR

1. **Normativní smlouvy**
 - mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Úst.
2. **Normativní právní akty**
 - Ústavní pořádek ČR: Ústava, LZPS + další ústavní zákony (- nařízení EU)
 - zákony a zákonná opatření
 - nálezy Ústavního soudu
 - nařízení vlády
 - vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních orgánů
 - nařízení Rady obcí a nařízení krajů
 - obecné závazné vyhlášky obcí a krajů

Právo

11

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Nejdůležitější právní předpisy soukromého a obchodního práva

- * Ústava ČR (úst. zák. č. 1/1993 Sb.)
- * Listina základních práv a svobod (úst. zák. č. 2/1993 Sb.)
- * občanský zákoník (zák. č. 89/2012 Sb.)
- * zákon o obchodních korporacích (zák. č. 90/2012 Sb.)
- * Živnostenský zákon (zák. č. 455/1991 Sb.)
- * zákon o veřejných rejstřících (zák. č. 304/2013 Sb.)
- * občanský soudní řád (zák. č. 99/1963 Sb.)

Právo

12

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Rekodifikace soukromého práva

Do 31. 12. 2013

Občanský zákoník
1964

Obchodní zákoník
1991

Dvoukolejnost závazkového práva

Právo

13

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Rekodifikace soukromého práva

Od 1. 1. 2014

Občanský zákoník
1964

Obchodní zákoník
1991

Nový občanský zákoník (zák. č. 89/2012 Sb.)

Právo

14

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Přesun právní úpravy z obchodního zákoníku

Obchodní zákoník

ObčZ

- Obchodní tajemství
- Prokura
- Obchodní firma
- Většina smluvních typů (bankovní sml., sml. o prodeji podniku atd.)
- Nekalá soutěž

ZOK

- Právní úprava obchodních společností a družstev

Rejstříkový zákon

- Právní úprava obchodního rejstříku

Ruší se

- Duplicitní úprava obchodních závazků (použije se pouze obecná úprava ObčZ)

Právo

15

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prameny práva Evropské unie

Primární právo EU:

1. Smlouva o Evropské unii (SEU)
2. Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)
3. Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM)
4. protokoly a přílohy ke smlouvám
5. smlouvy o přistoupení členských států k Evropské unii
6. ostatní smlouvy

Předmět právní úpravy:

- rozdělení pravomocí mezi Unii a členskými státy
- proces rozhodování a legislativní proces
- pravomoci orgánů EU a rozsah jejich činnosti v rámci jejich oblasti kompetence

Právo

16

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prameny práva Evropské unie

Sekundární právo EU:

1. nařízení
2. směrnice
3. rozhodnutí
4. stanoviska
5. doporučení

Právo

17

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prameny práva Evropské unie

Sekundární právo EU:

1. nařízení
2. směrnice
3. rozhodnutí
4. stanoviska
5. doporučení

Právo

18

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Stát a ústavní systém ČR

Charakteristika České republiky

Čl. 1 Úst: „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“

ČR = stát:

1. Svrchovaný a výlučný
2. Jednotný = unitární
3. Demokratický
4. Právní
5. Sekulární

ČR = parlamentní republika

Právo

20

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Princip dělby moci

* Čl. 2 odst. 1 Úst.: „Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“

Horizontální dělba moci Charles de Montesquieu
tzv. tripartice moci:

1. zákonodárná
2. výkonná
3. soudní (+ moc kontrolní, bankovní)

→ Systém brzd a protiváh (*checks and balances*)

Vertikální dělba moci (decentralizace moci)

1. územní uspořádání (krajská a obecní samospráva)
2. vztah k mezinárodním organizacím (EU)

Právo

21

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Dělba moci ve státě

ZÁKONODÁRNÁ MOC

Parlament ČR
=
Poslanecká sněmovna
+
Senát

VÝKONNÁ MOC

Prezident republiky
Vláda a její orgány
Státní zastupitelství

SOUDNÍ MOC

Soudní soustava
+
Ústavní soud

MOC KONTROLNÍ

Nejvyšší kontrolní
úřad

MOC BANKOVNÍ

Česká národní
banka

Právo

22

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Dělba moci ve státě

ZÁKONODÁRNÁ MOC

Parlament ČR
=
Poslanecká sněmovna
+
Senát

VÝKONNÁ MOC

Prezident republiky
Vláda a její orgány
Státní zastupitelství

SOUDNÍ MOC

Soudní soustava
+
Ústavní soud

MOC KONTROLNÍ

Nejvyšší kontrolní
úřad

MOC BANKOVNÍ

Česká národní
banka

Právo

23

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Zákonodárná moc

Zákonodárná moc

Právní úprava:

1. Ústava ČR (č. 1/1993 Sb.)
2. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (č. 90/1995 Sb.)
3. Zákon o jednacím řádu Senátu (č. 107/1999 Sb.)
4. Zákon o střetu zájmů (č. 159/2006 Sb.)
5. Zákon o sídle Parlamentu ČR (č. 59/1996 Sb.)
6. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR (č. 110/1998 Sb.)

Právo

25

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Parlament ČR

	Poslanecká sněmovna	Senát
Složení	200 poslanců	81 senátorů
Funkční období	4 roky	6 let
Volby	Každé 4 roky Systém poměrného zastoupení	Každé 2 roky 1/3 senátorů Většinový systém (2 kola)
Volební právo	Aktivní = 18 let Pasivní = 21 let	Aktivní = 18 let Pasivní = 40 let

Vznik madátu poslance a senátora: zvolením (čl. 19 odst. 3 Úst)

Právo

26

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Mandát poslance a senátora

Vznik: zvolením (čl. 19 odst. 3 Úst)

Zanik madátu: (čl. 25 Úst)

1. Smrtí
2. Odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou
3. Uplynutím volebního období
4. Vzdáním se mandátu
5. Ztrátou volitelnosti
6. Vznikem neslučitelnosti funkce
7. U poslanců rozpuštěním poslanecké sněmovny

Právo

27

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Pravomoci Parlamentu ČR

1. Zákonodárná pravomoc
2. Pravomoc vyjadřovat souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv
3. Pravomoc vyjadřovat se k připravovaným rozhodnutím EU
4. Pravomoc PS přijímat státní rozpočet
5. Kontrolní a kreační pravomoci Parlamentu a jeho komor
6. Pravomoci související s bezpečností státu
7. Samosprávná funkce ...a další

Právo

28

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Zasedání komor Parlamentu ČR

Právo

29

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Rozpuštění Poslanecké sněmovny

Prezident může rozpustit PS:

1. PS **nevyslovila důvěru** nové vládě, jejíž předseda byl prezidentem jmenován **na návrh předsedy PS**
 2. PS se neusnese do 3 měsíců o vládním návrhu zákona s jehož projednáním **spojila vláda otázku důvěry**
 3. zasedání PS bylo **přerušeno** > 120 dní v roce
 4. PS **není usnášeníschopná** > 3 měsíce
- + Prezident musí → **navrhne-li to** PS (3/5 všech poslanců)

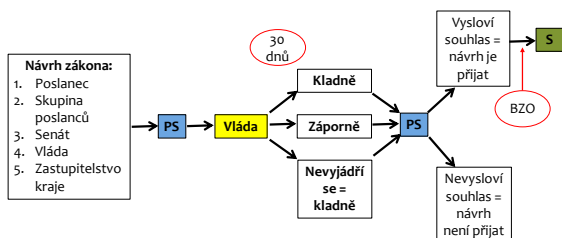
Nelze rozpustit → 3 měsíce před koncem volebního období

Právo

30

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Legislativní proces I

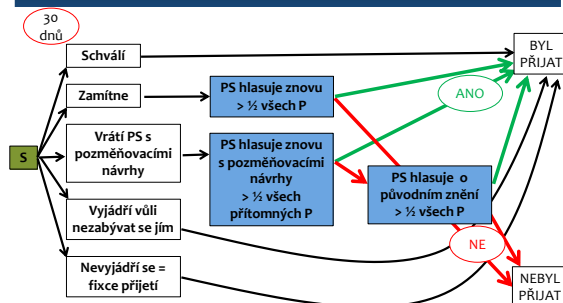

Právo

31

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Legislativní proces II

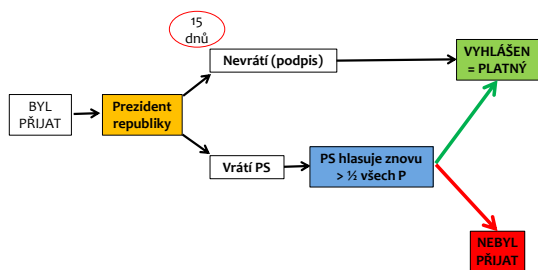

Právo

32

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Legislativní proces III

Právo

33

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Ročník 2016

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 36

Rozeslána dne 31. března 2016

Cena Kč 98,-

OBSAH:

88. Zákon, kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2008 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
89. Zákon, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů
90. Zákon o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh
91. Zákon, kterým se mění zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákonná opatření

Přijímá pouze Senát

Podmínky:

1. PS je rozpuštěna
2. Přijímané opatření je ve věcech, které **nesnesou odkladu** a vyžadovaly by jinak přijetí **zákona**

Nelze ve věcech:

1. Ústavy
2. Státního rozpočtu a státního závěrečného účtu
3. Volebního zákona
4. Mezinárodních smluv podle čl. 10 Úst

Navrhuje pouze **vláda!**

Právo

35

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Zákonná opatření

Podpisuje:

1. Předseda Senátu
2. Prezident republiky
3. Předseda vlády

Na první schůzi nové PS:

→ Musí být schváleno, jinak **pozbyvá další platnosti**

Právo

36

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Rozhodování komor Parlamentu ČR

Kvórum: min. 1/3 všech členů

A. Prostá většina → > 1/2 přítomných členů

- přijetí běžných zákonů

B. > 3/5 všech poslanců a 3/5 přítomných senátorů

- přijetí ústavního zákona
- schválení mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Úst

C. 1/2 všech poslanců a 1/2 všech senátorů

- vyhlášení válečného stavu a stavu ohrožení státu
- souhlas s vysláním ozbrojených sil ČR mimo území a souhlas s pobytem cizích ozbrojených sil na území ČR
- účast ČR v obranných systémech mezinárodní organizace

Právo

37

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Rozhodování komor Parlamentu ČR

D. Souhlas obou komor Parlamentu

- Přijetí volebního zákona
- Tzv. stykový zákon obou komor
- Zákon o jednacím řádu Senátu
- Ratifikace mezinárodních smluv dle čl. 49 Úst (o věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu)

E. > 1/2 všech poslanců (pouze PS)

- Přehlasování Senátu
- Přehlasování suspenzivního veta prezidenta republiky
- Vyslovení nedůvěry vládě

F. > 1/2 přítomných poslanců (pouze PS)

- Žádost o vyslovení důvěry vládě
- Zákon o státním rozpočtu a státního závěrečného účtu

Právo

38

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Výkonná moc

Dělba moci ve státě

ZÁKONODÁRNÁ MOC

Parlament ČR
=
Poslanecká sněmovna
+
Senát

VÝKONNÁ MOC

Prezident republiky
Vláda a její orgány
Státní zastupitelství

SOUDNÍ MOC

Soudní soustava
+
Ústavní soud

MOC KONTROLNÍ

Nejvyšší kontrolní
úřad

MOC BANKOVNÍ

Česká národní
banka

Právo

40

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prezident republiky

Právní úprava:

1. Ústava ČR – Hlava III. Moc výkonná
2. Zákon o bezpečnosti ČR (č. 110/1998 Sb.)
3. Jednací řád Poslanecké sněmovny (č. 90/1995 Sb.)
4. Jednací řád Senátu (č. 107/1999 Sb.)
5. Zákon o Kanceláři prezidenta republiky (č. 114/1993 Sb.)

Prezident = hlavou státu → z výkonu funkce je **neodpovědný**

Volen v **přímých** volbách na **5 let** (max. 2x za sebou)

(aktivní volební právo: 18 let, pasivní: 40 let, návrh:

zletilý občan s 50 000 podpisů / 20 poslanců / 10 senátorů)

Právo

41

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Funkce prezidenta republiky

Vznik: složením slibu do rukou předsedy Senátu

Zánik:

1. **Uplynutím** volebního období
2. **Vzdáním se** úřadu do rukou předsedy Senátu
3. **Smrtí**
4. Rozhodnutím Ústavního soudu, že se dopustil **velezrady** nebo **hrubého porušení Ústavy** a ztrácí prezidentský úřad i způsobilost znovu jej nabýt

Právo

42

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Překážky ve výkonu funkce prezidenta republiky

Prezident republiky je neodvolatelný

Pokud:

1. Není schopen ze závažných důvodů úřad vykonávat
2. Úřad se uvolní
→ do volby a složení slibu nového prezidenta přecházejí jednotlivé funkce na předsedu vlády, příp. na předsedu Poslanecké sněmovny nebo výjimečně předsedu Senátu

Právo

43

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Pravomoci prezidenta republiky

Bez kontrasignace (čl. 62 Úst.)

1. jmenuje a odvolává vládu a přijímá její demisi,
2. svolává zasedání Poslanecké sněmovny
3. rozpuští Poslaneckou sněmovnu
4. jmenuje soudce Ústavního soudu
5. jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu
6. odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem (→ *agraciace*) a zahlašuje odsouzení (→ *rehabilitace*)
7. suspenzivní veto
8. podepisuje zákony,
9. jmenuje prezidenta a viceprezidenta NKÚ
10. jmenuje členy Bankovní rady ČNB

Právo

44

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Pravomoci prezidenta republiky

S kontrasignací (čl. 63 Úst.)

1. zastupuje stát navenek
2. sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy
3. je vrchním velitelem ozbrojených sil
4. jmenuje a povyšuje generály
5. přijímá vedoucí zastupitelských misí
6. pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí
7. vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu
8. uděluje státní vyznamenání
9. jmenuje soudce
10. nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo (→ *abolice*)
11. má právo udělovat amnestii + další...

Právo

45

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Odpovědnost prezidenta republiky

→ z výkonu své funkce neodpovědný

Po dobu výkonu jeho funkce jej nelze:

1. zadržet
2. trestně stíhat
3. stíhat pro přešůpek nebo jiný správný delikt

Ústavní žaloba → k ÚS podává S pro:

1. Velezrada
2. Hrubé porušení ústavního pořádku

Velezrada = jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu

Právo

46

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Vláda

Prezident republiky = hlava státu

X

Vláda = vrcholný orgán výkonné moci

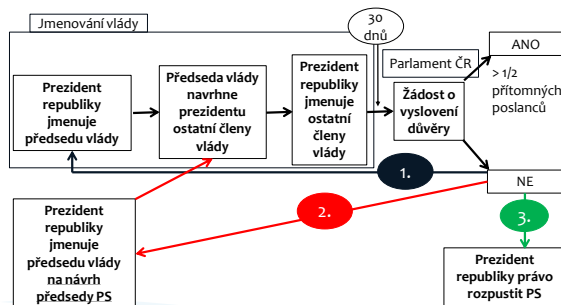
→ odpovědná Poslanecké sněmovně

Právo

47

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Jmenování vlády a vyslovení důvěry

Právo

48

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Funkce předsedy a členů vlády

Vznik: jmenováním prezidentem republiky

Zánik:

1. Podáním demise

Obligatořně: → PS zamítla žádost o vyslovení důvěry
→ PS vyslovila vládě nedůvěru
→ ustavující schůze nově zvolené PS

2. Odvoláním prezidentem republiky nepodala-li demisi, ačkoli ji měla podat

3. Smrtí člena vlády

Právo 49 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Složení vlády

Vláda se skládá z (čl. 67 odst. 2 Úst):

1. Předsedy vlády

2. Místopředsedů vlády

3. Ministrů

Vláda → orgánem kolegiálním a rozhoduje ve sboru

→ Členové vlády **pověřeni** prezidentem republiky
řízením určitého ministerstva nebo jiného úřadu
(x ministr bez portfeje)

Pozn.: Ústava ani jiný zákon nestanoví počet členů vlády → závisí zcela na předsedovi vlády

Právo 50 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Předseda vlády

Předseda vlády → klíčové postavení:

- organizuje činnost vlády
- řídí její schůze
- vystupuje jménem vlády

→ zastupitelný jen místopředsedou nebo pověřeným členem vlády

→ vláda trvá v osobě svého předsedy (změny ve složení vlády = rekonstrukce vlády, nejde o novou vládu)

→ zůstává-li předseda vlády, takto obměněná vláda není povinná předstoupit před PS s novou žádostí o vyslovení důvěry x podá-li demisi předseda vlády → demise celé vlády

Právo 51 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Předseda vlády

1. kontrasignuje rozhodnutí prezidenta republiky
2. podepisuje právní předpisy
3. navrhuje jmenování a odvolání ministrů
4. navrhuje pověření ministrů řízením ministerstev / jiných úřadů
5. předává demisi jednotlivých členů vlády
6. v případě překážky výkonu funkce prezidenta republiky vykonává pravomoci prezidenta
7. vyhlašuje nouzový stav při nebezpečí z prodlení (čl. 5 odst. 3 zák. č. 110/1998 Sb.)

Právo 52 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Ministerstva

financí
zahraničních věcí
kultury
zdravotnictví
spravedlnosti
práce a sociálních věcí
školsství, mládeže a tělovýchovy
vnitřní
průmyslu a obchodu
pro místní rozvoj
zemědělství
obranu
dopravy
životního prostředí

**ústřední orgány státní správy,
v jejichž čele je člen vlády**

Kompetenční zákon – zák. č. 2/1969 Sb.
→ stanoví okruh působnosti ministerstev

Právo 53 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Jiné ústřední správní orgány

- Český statistický úřad
- Český úřad zeměměřický a katastrální
- Český báňský úřad
- Úřad průmyslového vlastnictví
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Správa státních hmotných rezerv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Národní bezpečnostní úřad
- Energetický regulační úřad
- Úřad vlády České republiky
- Český telekomunikační úřad
- Úřad pro ochranu osobních údajů
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Právo 54 Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Státní zastupitelství

Právní úprava:

1. Ústava ČR – čl. 80
2. Zákon o státním zastupitelství (č. 283/1993 Sb.)

Státní zástupci → v trestním řízení vystupují jako **veřejní žalobci**

Soustava státních zastupitelství:

= soustava státních úřadů, které v zákonem stanovených případech zastupují v soudním řízení stát

Nejvyšší státní zastupitelství
Vrchní státní zastupitelství
Krajské státní zastupitelství
Okresní státní zastupitelství

→ Obdobné uspořádání jako u soudní soustavy – stejná sídla i obvody působnosti

Právo

55

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Soudní moc

Dělba moci ve státě

ZÁKONODÁRNÁ MOC

Parlament ČR
=
Poslanecká sněmovna
+
Senát

VÝKONNÁ MOC

Prezident republiky
Vláda a její orgány
Státní zastupitelství

SOUDNÍ MOC

Soudní soustava
+
Ústavní soud

MOC KONTROLNÍ

Nejvyšší kontrolní
úřad

MOC BANKOVNÍ

Česká národní
banka

Právo

57

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Soudnictví

* **Soudnictví** = činnost nezávislých soudů jako státních orgánů, vykonávaná podle stanovených pravidel a spočívající v závazném řešení konkrétních případů podle právních norem

1. Činnost státních orgánů
2. Nezávislost státních orgánů
3. Řešení konkrétních případů
4. Podle stanovených pravidel
5. Závaznost řešení
6. Aplikace právních norem

Právo

58

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Úkoly soudnictví

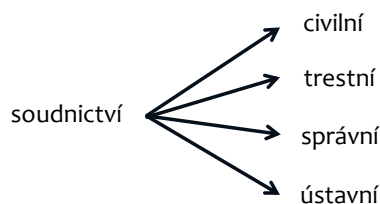
1. **rozhodovat o občanských a trestních věcech**
(→ civilní a trestní soudnictví)
2. **zajišťovat ochranu základních práv a svobod**
(→ zejm. ústavní soud)
3. **zajišťovat kontrolu ústavnosti státních aktů**
(→ ústavní soud)
4. **zajišťovat kontrolu zákonnosti aktů státní správy**
(→ správní soudnictví)

Právo

59

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Druhy soudnictví

Právo

60

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Soudní soustava

Rozhodovací pravomoc → nadřazené postavení

Soudní soustava v ČR – 4 stupně:

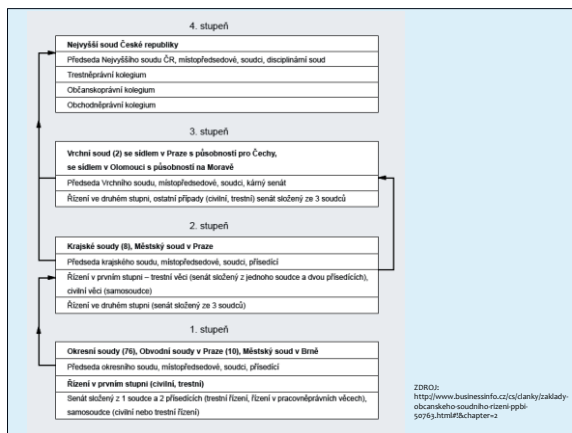
1. Nejvyšší soud (Brno) + Nejvyšší správní soud (Brno)
2. Vrchtní soud (Praha, Olomouc)
3. Krajský soud (Městský soud v Praze)
4. Okresní soud (Obvodní soudy v Praze, Městský soud v Brně)

x Ústavní soud (Brno) = soudní orgán ochrany ústavnosti → stojí mimo tuto soustavu

Právo

61

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Podmínky jmenování soudcem

1. bezúhonnost (neodsouzen za trestný čin)
2. občanství ČR
3. vysokoškolské právnické vzdělání v ČR (stupeň Mgr.)
4. plná svéprávnost
5. zkušenosti a morální vlastnosti
6. v den ustanovení min. 30 let
7. souhlas s ustavením a přidělením k určitému soudu
8. složení odborné justiční zkoušky
9. splnění předpokladu dle lustračního zákona (451/1991 Sb.)

Právo

63

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Vznik a zánik funkce soudce

Vznik: jmenováním do funkce prezidentem republiky

Zánik:

1. Dovršení 70 let věku
2. Vzdání se funkce do rukou prezidenta republiky
3. Nezpůsobilost vykonávat funkci
4. Ztráta bezúhonnosti
5. Kárné opatření odvolání z funkce
6. Omezení svéprávnosti
7. Pozbytí státního občanství
8. Smrt

Právo

64

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Ústavní soud

Právní úprava:

1. Ústava ČR (čl. 1/1993 Sb.) + LZPS (č. 2/1993 Sb.)
2. Zákon o Ústavním soudu (č. 182/1993 Sb.)

Ústavní soud = ústavní orgán s postavením specializovaného soudního orgánu **ochrany ústavnosti** (čl. 83 Úst)

- Sídlo v Brně
- mimo obecnou a správní soustavu soudnictví → má výsadní postavení chránit ústavnost + plní některé další rozhodovací funkce ústavněprávního charakteru
- Kolegium 15 soudců, **funkční období:** 10 let

Právo

65

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Funkce soudce ústavního soudu

Vznik: jmenováním prezidentem republiky se souhlasem Senátu (čl. 84 odst. 1 a 2 Úst)

Podmínky (čl. 84 odst. 2 Úst):

1. Bezúhonnost
2. Státní občanství ČR
3. Věk 40 let
4. Vysokoškolské právnické vzdělání
5. Desetiletá právní praxe

Právo

66

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Ústavní soud rozhoduje o:

- **zrušení zákonů** (ustanovení) pro rozpor s úst. pořádkem
- jiných právních předpisů pro rozpor s Úst či zákonem
- **ústavní stížnosti** orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu
- ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu OVM do **ústavně zaručených ZPS**
- o **ztrátě volitelnosti a neslučitelnosti** výkonu funkce poslance a senátora
- **ústavní žalobě** Senátu proti prezidentu republiky
- **souladu mezinárodních smluv** dle čl. 10a a 49 Úst s ústavním pořádkem ... a další

Právo

67

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Délka funkčního období ústavních činitelů v ČR

Poslanec	4 roky
Senátor	6 let (každé 2 roky se volí 1/3 senátu)
Člen vlády	4 roky
Prezident republiky	5 let
Soudce	bez časového omezení (max. do 70 let)
Soudce Ústavního soudu	10 let
Prezident NKÚ	9 let
Guvernér a členové Bankovní rady ČNB	6 let

Děkuji vám za pozornost!